

VERTROUWELIJK

VEILIGHEIDSDIENST NED. ANTILLEN

MAANDOVERZICHT

No. 2 - februari 1969

No. 18

ALGEMEEN

Nixon en Latijns Amerika

Het lag voor de hand, dat vriend en tegenstander van de Verenigde Staten in Latijns Amerika met gespannen verwachting zouden uitzien naar de financiële en economische plannen van de Nixon-administratie met betrekking tot dit politiek zo turbulente gebied en vooral ook naar eventuele alternatieven voor de in het slop geraakte "Alliance for Progress".

Het feit, dat de Amerikaanse president in zijn eind januari gehouden persconferentie zich van detailinformatie in deze richting onthield en zich nagenoeg beperkte tot de uit zijn verkiezingspropaganda bekende aankondiging, dat hij de economische opbloei van Latijns Amerika zich eerder langs de weg van de "trade" dan van de "aid" zag voltrekken, heeft - behalve wat beleefde uitingen van waardering - aan vele leidende politici in dit gebied toch ook uitingen van teleurstelling ontlokt en Cuba de kans gegeven voor propagandistische wigdrijverij, onder het motto, dat de leuze "trade and non-aid" wel op een zetfout zou berusten en ten rechte "non-trade and non-aid" moest luiden.

De kleinere landen hadden uiteraard de meeste lof en de minste kritiek voor Washington's latijnse bedoelingen. Zij prezen Nixon's sleutelwoord voor de zuidelijke economieën - "help yourself, so help you God" - als de juiste prikkel om de latente dynamiek van deze landen tot ontplooiing te brengen.

De "groteren" namen over het algemeen een wat afwachtender houding aan of vroegen om opheldering: zo bijvoorbeeld de Braziliaanse president, die een brief schreef aan zijn Amerikaanse collega, waarin hij de laatste vroeg zijn Latijns-Amerikaanse politiek, ook v.w.b. de Alliance for Progress, nader te willen definiëren.

Een positievere uitwerking had overigens de op Nixon's persconferentie gevolgde aankondiging van een Amerikaanse goodwill-missie onder leiding van New Yorks gouverneur Nelson Rockefeller, die de verschillende landen zou gaan bezoeken om tot de gevraagde opheldering bij te dragen. Het initiatief daartoe zou gekomen zijn van de Secretaris-Generaal van de OAS.

Vanzelfsprekend werd deze ontwikkeling door Cuba weer minder op prijs gesteld: Havanna schilderde de missie van Nixon's "handelsreiziger" vooral af als een noodsprong om de groeiende economische invloed van de Sovjet-Unie in Latijns Amerika terug te dringen. Castro's predikheren noemden in dit verband vooral Peru een heet hangijzer voor Washington: immers sloot dit land enerzijds - recent - een handelsaccord met Moskou, terwijl het anderzijds zijn economische afhankelijkheid van Amerika reduceerde door de nogal rigoreuze "nationalisatie" van de International Petroleum Company (IPC). Deze nationalisatie - die overigens geen "principe" van de Peruviaanse regering in die zin is, dat ook de particuliere oliemaatschappijen in het land zullen worden onteigend - heeft internationaal intussen wel de nodige beroering gewekt. Het precedent-facet van de zaak is daar uiteraard niet vreemd aan.

Met name de Venezolaanse autoriteiten zouden de naasting in Peru "met interesse" hebben gadegeslagen. Hoewel men in Venezolaanse regeringskringen een land in principe het recht tot nationalisatie (natuurlijk) niet zou willen ontzeggen, meent men daar - naar verluidt - anderzijds toch, dat de regering van Peru toch wel over de schreef ging, inzoverre blijkbaar geen redelijke schadevergoeding werd overwogen.

Duidelijker en geruststellender voor de buitenlandse concessiehouders in Venezuela was evenwel de verklaring, die president-elect CALDERA eind februari uitgaf en waarin hij beloofde de buitenlandse belangen "met be-

grip" tegemoet te zullen treden en zijn vertrouwen uitsprak in de oliepolitiek van de Verenigde Staten.

Caraïbische Commonwealth Conferentie

De leidslieden van de jonge Caraïbische Commonwealth-naties, die in de loop van februari in Trinidad vergaderden, zagen zich eveneens met financieel-economische en soevereiniteitsproblemen geconfronteerd.

Wat de eerste reeks vraagstukken betreft gold dat allereerst Jamaica's aarzeling om deel te nemen aan de geplande regionale ontwikkelingsbank, waardoor de realisering van een Caraïbische vrijhandelszone wordt afgeremd. Wat de tweede soort problemen aangaat waren daar met name: de territoriale claim van Guatemala op Belize (het voormalige Britse Honduras), het Essequibo-geschil tussen Venezuela en Guyana en tenslotte de poging van Anguilla zich af te scheiden van de federatie met St. Kitts en Nevis.

Men sprak - tot dusver wat machteloos overigens - van de dringende noodzaak de territoriale en constitutionele integriteit van de jonge staten te garanderen, wat in concreto behelsde, dat men zowel Guatemala's gebiedsclaim als Anguilla's seperatisme van de hand wees.

CUBA

de beslissende prestatie

Zoals bekend, suggereerde Castro in zijn nieuwjaarstoespraak de Cubanen, dat zij dit jaar - dank zij een extra krachtsinspanning - "de beslissende prestatie" van 's lands economie zouden gaan beleven. Een van de laatste gaatjes van de al gruwelijk aangehaalde Cubaanse broekriem heet: suiker-rantsoenering. Dat CASTRO tot deze noodmaatregel heeft moeten overgaan,

- 5 -

illustreert wel de precaire situatie waarin het land zich in economisch opzicht bevindt en doet vermoeden, dat boven "de beslissende prestatie" reeds het damocles-zwaard van het échec hangt, m.a.w. dat de verlangde prestatie wel eens een onhaalbare kaart zou kunnen blijken te zijn.

Het lijkt dan ook waarschijnlijker, dat de wèrkelijk beslissende prestatie niet van Cuba, maar van elders moet worden verwacht, i.c. van de Sovjet-Unie. In het vorige maandoverzicht werd al gewezen op de frappante - immers niet gebruikelijke - dankbaarheid, die Castro aan het begin van het nieuwe jaar betoonde voor hetgeen de Sovjet-Unie te zijnen behoeve allemaal had gedaan. Verondersteld werd, dat de dringende behoefte aan verdere economische en militaire bijstand hiervan de achtergrond vormde. Onwillekeurig komt dezelfde gedachte op, als men het welhaast uitbundige dankbetoon waarneemt, dat president DORTICOS, Fidel CASTRO en minister ROA deden volgen op de felicitatieboodschappen, die Cuba's regering in januari - ter gelegenheid van het revolutiejubileum - uit de Sovjet Unie ontving.

In dit verband valt bepaald ook te denken aan het handelsprotocol voor 1969, dat op 7 februari - als bekroning van sinds november '68 durende onderhandelingen - door Moskou en Havanna werd getekend. De Russische credietverlening ter dekking van Cuba's chronische begrotingstekort zal eveneens worden voortgezet.

Verschillende waarnemers - zoals de Braziliaanse aartsbisschop Helder CAMARA en de Chileense senator Baltazar CASTRO, maar ook minder bevooroordeelde figuren - meenden de laatste tijd een zekere matiging te bespeuren in de stellingname van Castro's agitprop-specialisten ten opzichte van de regeringen van Latijns Amerika. Sommigen hunner menen, te recht of ten onrechte, dat deze houding wordt ingegeven door economische motieven.

- 6 -

Indien er inderdaad van een Cubaanse politieke koersverlegging sprake is, zou men echter ook met de mogelijkheid van een tactische pose moeten rekenen. Zo zou Castro in de door Nixon geproclameerde non-aid policy aanleiding kunnen vinden om het veelszins op onafhankelijkheid zinnende Latijns Amerika door souplesse voor zich te winnen, liever dan het door al te felle revolutionaire agitatie juist in de armen van Washington te drijven. Interessant in dit kader is ook, dat de nieuwgekozen Venezolaanse president eind januari verklaarde, dat indien Castro zijn export van de revolutie zou staken, Caldera de terugkeer van Cuba binnen de OAS niet in de weg zou staan.

Het lijkt echter wat te ver te gaan te denken - wat sommige politologen doen - dat ook het sedert 1968 betoonde gemis aan "initiatieven" van de in Havanna zetelende OLAS uit deze matigingstaktiek moet worden verklaard. Veeleer lijkt de op Che Guevara's liquidatie gevolgde verdeeldheid in deze "solidariteitsorganisatie" daar de juiste verklaring voor.

Een derde argument, dat verschillende verdedigers van de "dooi-theorie" aanvoeren is, dat Castro de luchtpiraterij sedert enige tijd niet meer zo propagandistisch uitbuit als hem wel mogelijk zou zijn; zeker waar het Venezuela betreft, dat zich op 11 februari jl. - voor de derde maal in 12 maanden - opnieuw een vliegtuig ontstolen zag. Dat zelfs het Amerikaanse geld (tussen haakjes) in Havanna allerminst stinkt, bleek weer hieruit, dat Castro vergoeding voor zijn gastvrijheid in harde dollars claimde. De vorige maal - de "Avensa" was toen het slachtoffer - bedroeg deze 15.000 dollar.

- 7 -

naar een internationaal "hijacking"-accord?

Ongetwijfeld zou de stellingname van Castro inzake de "sky-jacking" een graadmeter kunnen zijn voor de werkelijke gezindheid van het bewind in Havana. Wat dit betreft schijnen trouwens inderdaad veranderingen op til te zijn. De eerste indicatie hiervoor volgde op het voorstel van de Amerikaanse senaatsleider Mike MANSFIELD om samen met Castro te zoeken naar een oplossing, die - zo al niet het einde van de vliegtuigroof - toch een drastische beperking daarvan zou kunnen inluiden. Als plaats van onderhandeling suggereerde hij Mexico of de Bahamas.

Radio Havana, die op 7 februari op deze suggestie reageerde, gaf natuurlijk blijk van leedvermaak met de ongerustheid van de Amerikanen over deze zaak, maar wees anderzijds de mogelijkheid van een gesprek toch niet af, in zoverre werd uitgesproken dat Washington kennelijk beseftte, dat een internationale overeenkomst met betrekking tot de luchtpiraterij geen zin zou hebben zonder de deelneming van Cuba.

Een duidelijker aanwijzing voor Cubaanse toeschietelijkheid op dit gebied was evenwel de verklaring, die Buitenlandse Zaken in Havana op 15 februari uitgaf en waaruit bleek, dat het Castro-bewind de Mexicaanse regering (op haar verzoek?) had laten weten bereid te zijn tot onderhandelingen over een accord tussen beide landen, waarbij normen zouden worden vastgesteld voor de wederzijdse uitlevering van luchtpiraten, voor de snelle terugkeer van vliegtuig, inzittenden en goederen naar eigen bodem en voor de wijze van hantering van het recht van asyl. Dit overleg zou echter in Havana moeten worden gevoerd.

Mogelijk kan een dergelijk bilateraal accord model staan voor een latere internationale overeenkomst. Met Mexico, dat o.a. om geografische redenen altijd wat "preferentiële rechten" van Castro genoot, zal zo'n regeling

vermoedelijk zonder al te veel strubbelingen tot stand kunnen worden gebracht. Het feit, dat zulks Castro het voordeel zou bieden van een grotere inspraak dan bij multinationalaal overleg het geval zou zijn geweest, kan aan de precedent- c.q. model-betekenis van de Mexicaans-Cubaanse formule bovendien een pikante politieke implicatie geven.

VENEZUELA

nogmaals : JIMENEZ

Het post-electorale Venezuela is althans op één punt een toonbeeld van tastbare eensgezindheid: namelijk in zijn-aversie van ex-dictator generaal Marcos PEREZ JIMENEZ, wien vrijwel niemand - dan uiteraard degenen, die op hem stemden - zijn senaatszetel gunt.

Met zijn recente verdediging van militaire coups in bepaalde Latijns Amerikaanse landen had Jimenez zijn goodwill, behalve misschien in sommige militaire kringen, ook al niet vergroot. Zijn ongelukkige opmerking deed Minister van Binnenlandse Zaken MORA in elk geval geprikkeld opmerken, dat dit dan toch zeker in elk geval niet de methode was tegenover uit de volkswil geboren constitutionele regimens: m.a.w. ook niet tegenover dat in Caracas. En BETANCOURT deed e.e.a. bij zijn vertrek uit Venezuela terloops nog vermanend opmerken, dat P.J. een regelrechte bedreiging voor 's lands democratie vormde, waartegen eensgezind stelling moest worden genomen. Dat deed men dan ook in ruime mate: of men nu de studenten of de AD-jongeren, de regeringsgetrouwe politici of de oppositie neemt.

Doet de nieuwbakken senator zich met zijn dubieuze uitlatingen - vanuit Peru overigens - al de das om bij het grote publiek in zijn land, in eigen milieu (of beter: in dat van de Cruzada Cívica Nacional, CCN) is hij evenmin een onomstreden figuur. Naar verluidt zou zich hier een belangrijke

- 9 -

oppositiegroep hebben geformeerd rond de senator Marquez, die - indien het tot een breuk binnen de CCN mocht komen - toenadering zou willen zoeken tot Copei.

Het door de justitie inmiddels wegens "moord en doodslag" tegen Pedro ESTRADA - ex hoofd van JIMENEZ' "Seguridad Nacional" - aangespannen proces, kan hij evenmin licht als propaganda voor zijn zaak aanmerken.

Geen wonder dan ook, dat beide heren voorshands weinig animo tonen de wat hete Venezolaanse bodem te betreden. JIMENEZ zou dat met name niet doen vóór 2 maart, de inauguratiedatum van de nieuwe congresleden. Hij moet trouwens nog afwachten of het Hooggerechtshof zijn geloofsbrieven - aangevochten door dr. Jose Manuel DIAZ (zie vorig MO) - wel zal autoriseren. Anderzijds verklaarden verschillende politieke tegenstanders van P.J., als de AD-jurist dr. David MORALES BELLO, misschien wat al te zelfverzekerd en voorbarig, dat betrokkene vrijwel zeker door het Hooggerechtshof gedesavouéerd zou worden.

COPEI schudt de kaarten

Intussen gebruikten CALDERA en de zijnen de maand februari om de politieke kaarten te schudden en de meest geschikte partners voor de nieuwe parlementaire "drive" te selecteren, d.w.z. de juiste coalitiegenoten te kiezen. Daarnaast stond de president voor de moeilijke opgave een duurzaam ministersteam samen te stellen.

Voorshands stelde de coalitie-noodzaak Copei voor de grootste hinderenis: CALDERA is immers de eerste president in de geschiedenis van Venezuela, die nòch in de Senaat, nòch in het Huis van Afgevaardigden kan rekenen op een meerderheid van zijn eigen partij.

Bij het zoeken naar coalitiegenoten diende Copei al vrij spoedig na de

VERTROUWELIJK

- 10 -

verkiezingen rekening te houden met twee vaste punten: in de eerste plaats met het contract van Prieto FIGUEROA's MEP en LARRAZABAL's FDP tot gemeenschappelijk optreden in het congres, wat vooral van belang zou zijn bij de benoeming van een senaatsvoorzitter en bij het kiezen van een president van het Huis van Afgevaardigden; in de tweede plaats met een soortgelijk concordaat tussen AD en URD.

Ging Copei uit van de steun van het MAP/FDP blok, dan zou zij niet zonder additionele steun van een of meer andere groeperingen het politieke hoofd boven het parlementaire water kunnen houden: samen met dit blok zou Copei in de Senaat immers nog maar op 23 van de 51 zetels kunnen rekenen en in het Huis op 94 van de 214. BETANCOURT's afscheidscadeau van een loyaal opponerende AD bood Copei uiteraard onvoldoende zekerheid. Bedoelde additionele steun zou theoretisch òf door de CCN (praktisch onvoorstelbaar) òf door FND en URD, de rotgenoten van de FDP achter de candidatuur-BURELLI, moeten worden verleend.

Inderdaad entameerde Copei tussen 18 en 27 februari besprekingen met zowel MEP/FDP als met URD en FND, waarbij de verkiezing van de beide Kamervoorzitters alsmede de coalitievorming aan de orde kwamen. Uiteindelijk kon men elkaar op deze basis - vele varkens maken de spoeling nu eenmaal dun! - niet vinden, ook al bestond op onderdelen tussen verschillende partijcombinaties een grote mate van overeenstemming. Met name van URD-zijde spande men zich in een reddende formule te vinden: vergeefs dus.

Tenslotte: ook omtrent de mogelijkheid van blokvorming tussen Copei en AD werd eind februari druk gespeculeerd, met name in de niet op deze politieke groeperingen georiënteerde pers. Wat hiervan ook waar zij, een oplossing in deze zin zou wèl als het einde van beider onderhandelings-latijn moeten worden aangemerkt!

- 11 -

guerrilla-nieuws

Hoewel de wederzijdse positiekeuze van president CALDERA en de guerrille-ros zich nog niet duidelijk heeft afgetekend, zat men ook in de afgelopen maand weer niet stil aan het subversieve front. Er lijken ook enkele interessante nieuwe ontwikkelingen op handen te zijn.

In de eerste plaats is het de autoriteiten en andere waarnemers opgevallen, dat FALN-leider Douglas BRAVO al geruime tijd niets meer van zich heeft doen horen. Het begin februari circulerende gerucht, dat hij zich voor het ondergaan van een medische behandeling in Caracas zou bevinden, maakte in Digépol en politie de razziageest wakker; evenwel zonder succes. Andere berichten wilden, dat BRAVO zich - inderdaad ziek - in de staat Falcon zou bevinden.

Ook wordt al verondersteld - maar dat is eveneens moeilijk te verifiëren - dat BRAVO bij Castro in ongenade is gevallen en het veld zal moeten ruimen voor een andere leider. Men vraagt zich zelfs af, of de FALN als zodanig bij de Cubaanse leider uit de gratie ligt. Een feit is in elk geval, dat radio Havanna eind januari - kennelijk met instemming - deed weten, dat de Castristische Movimiento Izquierda Revolucionaria (MIR) in Venezuela in het geheim een "Comando Nacional de Emergencia" had gevormd met als opdracht het zoeken van contact met andere illegale groepen en het bundelen van de revolutionaire beweging in het land. Havanna maakte tegelijkertijd bekend, dat Simon SAEZ MERIDA werd benoemd tot Secretaris-Generaal van de MIR en Moisés MOLEIRO tot zijn plaatsvervanger. Als een der politieke secretarissen duidde het bericht Hector PEREZ MARCANO aan. MOLEIRO en PEREZ MARCANO zijn in CASTRO-land bepaald geen onbekenden: zo vertegenwoordigde MOLEIRO de MIR op de tricontinentale conferentie in Havanna van januari '65, terwijl PEREZ MARCANO al eens

genoemd werd als leider van een guerrilla-opleidingskamp op Cuba. Opvallend was vooral, dat Havanna bij dit alles Douglas BRAVO en de FALN totaal doodzweeg.

De eind januari door de Minister van Binnenlandse Zaken geuite veronderstelling, dat met een hergroepering van de guerrilla-beweging moest worden gerekend, is in het licht van het nieuws uit Havanna zeker niet ver gezocht, al is het nog de vraag - wat de bewindsman ook nog stelde - dat deze reorganisatie op conto van de regiemwisseling in Caracas moet worden gebracht.

Niet duidelijk is intussen, of het op 20 februari door "El Nacional" uit de mond van een defensiewoordvoerder opgetekende bericht, dat de autoriteiten onderzochten of er een nieuw guerrilla-commando opereerde vanaf een "naburig" eiland beoosten Venezuela, met het bericht over het "Comando Nacional de Emergencia" te maken had. De autoriteiten zouden het oog hebben op Trinidad, vanwaar men betrekkelijk gemakkelijk - via de golf van Paria - in Venezuela zou kunnen infiltreren. Of dit waar is en of de regering van Eric WILLIAMS erg gelukkig met deze suggesties zal zijn, moge voorshands in het midden worden gelaten. Zeker is wel, dat zich sedert begin februari in deze omgeving - en men noemt daarbij vooral de streek rond Cumanacoa - een nieuwe guerrillahaard bevindt en dat het Venezolaanse leger daar versterkingen heeft samengetrokken.

Het blijft derhalve nog een open vraag wat Castro en de MIR op hun lever hebben. Men mag in elk geval niet aannemen, dat zij zich door mildheid van de Venezolaanse autoriteiten (als bij de recente vrijlating van de rebel TIRSO PINTO) of door gestrengheid (als bij het proces tegen de Cubaanse infiltrant GIL CASTELLANOS) van hun omineuze voornemens zullen laten afbrengen!

GUYANA

de naweën van Rupununi

Hoewel de Venezolaanse rol in de Rupununi-rebellie van 2 januari niet geheel uit de verf is gekomen, is thans wel duidelijk, dat blanke kolonisten - grotendeels behorende tot de families HART en MELVILLE - die een generatie lang de zuidwesthoek van Guyana ontgonnen en daar bloeiende ranches opbouwden, om de in het vorig M.O. genoemde redenen tegen het regiem-BURNHAM in verzet kwamen en daarbij getracht hebben de nòch in Brazilië, nòch in Venezuela nòch in Guyana florissant levende "Amerindians" voor hun eigen autonomie-karretje te spannen. Daarmede hebben deze families, waarvan een zestiental leden in Brazilië een goed heenkomen en asyl zochten, zich vrijwel zeker van de wortels van hun bestaan afgesneden.

Intussen waren 28 anderen, waartoe behalve enkele Amerindianen verschillende representanten van deze zelfde families behoorden, gearresteerd in verband met de in het kader van de rebellie gepleegde "moord" op 5 van BURNHAM's politiemannen alsmede op een burger. Van hen werden er 18 na een voorlopig onderzoek weer vrijgelaten, maar 10 zullen zich hiervoor tegenover de rechter moeten verantwoorden. Een Brits zakenman, die zich op ongewenste wijze met de opstand zou hebben ingelaten, werd het land uitgezet. Men zal zich herinneren, dat een landgenoot van hem in 1967 hetzelfde lot was beschoren. (vgl. M.O. mei-1967).

Merkwaardig is wel de rol, die miljonair-bierbrouwer-politicus Peter d'AGUIAR, leider van de overwegend uit blanke Guyanezen bestaande "United Front" (UF), in de nasleep van de Rupununi-zaak speelde. d'AGUIAR's aanvallen op BURNHAM's Essequibo- en Rupununi-beleid, moeten uiteraard behalve als een uiting van rancune over de in december (z.i. frauduleus) aan

- 14 -

BURNHAM verloren zetel (1 van de 4), worden gezien als een poëing zijn politieke gezicht tegenover zijn kiezers - o.m. in het gebied der rebellie - te redden. Hetzelfde geldt ongetwijfeld van zijn aanbod om de gearresteerden juridische bijstand te verlenen.

Het waarschijnlijk uit dezelfde motieven geboren plan om het "gevechtsterrein" met een persoonlijk bezoek te vereren, werd door de regering in Georgetown verijdeld, alle protesten van d'AGUIAR ten spijt.

Minder verstandig leek het intussen van de UF-leider - en bepaald niet dienstig voor het wegnemen van BURNHAM's argwaan v.w.b. de rol van Venezuela en van d'AGUIAR in het Rupununi gebeuren - dat hij hierna besloot zich "buitenparlementair" geheel aan het lot van de 30.000 Guyanese Amerindianen te gaan wijden en ongeveer te zelfder tijd een bezoek aan Venezuela aankondigde. De toevoeging, dat dit laatste de bijwoning van een brouwerscongres tot doel had, zal deze argwaan nauwelijks hebben kunnen wegnemen. Men vindt dit wantrouwen dan ook terug in het bericht, dat de autoriteiten de reis van d'AGUIAR inopportuun achtten.

Overigens moet worden erkend, dat betrokkene zijn certificaat van politieke betrouwbaarheid veilig stelde, toen hij tijdens een hem in Venezuela afgenomen interview stipuleerde, dat - hoe verschillend de Guyanezen over allerhande politieke zaken mochten denken - zij eensgezind waren in de opvatting, dat Venezuela's 53.000 vierkante mijl grote Essequibo-claim onrechtmatig was, welke historische argumenten men daarvoor ook aanvoerde. Zelfs ging hij zover te verklaren - daarin BURNHAM's "gelijk" open houdend - niet te weten, of Venezuela gewapende hulp aan de opstandelingen had verleend, de ontkenningen van de regering-LEONI ten spijt.

Wel critiseerde hij de regering in Georgetown in zoverre, dat hij vond, dat deze langs diplomatieke weg meer bij Caracas had kunnen bereiken

- 15 -

dan ze tot dusver deed en dat hij bleef hopen op een vreedzame regeling van het conflict.

In de gegeven situatie is niettemin duidelijk, dat het uitzicht op een dergelijke regeling voorlopig erg somber is, ook al spreekt men reeds over nieuwe onderhandelingen in de gemeenschappelijke grenscommissie omstreeks maart/april. Zeker geldt dit zolang Venezuela voortgaat de achtergestelde Amerindianen te sterken in hun gevoelens van verongelijkt-zijn, bijvoorbeeld door de naar Venezolaans gebied uitgeweken "Indios" en hun leiders in de watten te leggen en hun ellende om te zetten in voedsel voor anti-BURNHAMse agitatie; en zeker ook, zolang de journalistieke scherp-slijperij en het papieren wapengekletter in Venezuela voortduurt. Het ziet er overigens evenmin naar uit, dat de regering-BURNHAM van háár kant momenteel gewillig is om water in de bloedrode Essequibowijn te doen. De Gouverneur-Generaal Sir David ROSE liet bij de opening van het parlement op 14 februari er in zijn "troonrede" tenminste geen misverstand over bestaan, hoezeer de regering de Venezolaanse pressie afwees en hoe vastberaden zij was haar soevereiniteit over "het rijkste deel van het land" te verdedigen. Tevens uitte hij in niet mis te verstane bewoordingen zijn afkeer van de eens geprivilegieerde minderheid, die geen oog had voor de gewijzigde sociaal-politieke orde en trachtte over de ruggen van de Amerindianen heen haar eigen belangen veilig te stellen. Hij erkende tussen de regels door overigens ook, dat aan de maatschappelijke verheffing van dit volksdeel meer aandacht dan voorheen moest worden besteed.

Dat is dan - afgezien van de sociale merites - ook politiek gezien een wijs, zij het misschien wat laat besluit.

VERTROUWELIJK

- 16 -

CLASC op de bres

Op een wat andere wijze en met een wat andere interesse dan Peter d'AGUIAR heeft ook de Confederación Latinoamericana Sindical Cristiana (CLASC) het voor de Amerindianen opgenomen. Getuige het januari/februari-nummer van haar orgaan, doet zij dit wel wat heetgebakerd: haar onbekende scribent heeft het tenminste over een tweede Biafra, waar kapitalisten, imperialisten en rassisten (wat in dit geval op BURNHAM c.s. betrekking lijkt te hebben) "genocide" op de indianen bedrijven.

Behalve door haar strijdvaardigheid tegen elke vorm van rassisme lijkt de ijver van CLASC in niet geringe mate te zijn ingegeven door het feit, dat de bij haar aangesloten "Guyana National Confederation of Workers and Peasants" (GNCWP) haar aanhang met name onder de Amerindianen vindt.

Hoewel het op zichzelf te prijzen is, dat de CLASC initiatieven tot humanitaire hulpverlening aan de indianen genomen heeft, moet het feit, dat hierbij met name de CLASC-vertegenwoordigers in Caracas het heft in handen hebben, velen in Guyana toch weer een wat nare bijsmaak in de mond geven.

DOMINIKAANSE REPUBLIEK

moord zonder lijk

Het politieonderzoek naar de "mogelijke" daders van de "mogelijke" moord op Caonabo JORGE TAVARES e.q. "Juanito" - "Voz Proletaria" sprak eufemistisch van "executie" - is in volle gang.

Hoewel de afwezigheid van een lijk sommigen nog doet twijfelen aan de realiteit van Juanito's "verscheiden", heeft de beschuldiging van het genoemde blad, dat barbertje vanwege zijn verradersrol in dienst van de CIA

- 17 -

moest hangen, een griezelig zweem van echtheid gekregen met de publicatie van de 8-delige vragenlijst, die hij voor zijn opdrachtgevers zou hebben ingevuld. Daartoe behoren vragen over zijn verblijf op Cuba vóór 1967, over de leiding van het blad V.P., over de contacten met de PRD en wat dies meer zij.

Tot de medebeschuldigten van "Juanito" behoort behalve de in het vorige M.O. gememoreerde MPD-leider Henry SEGARRA ook diens confrater Fafa TAVERAS, wiens uit de gevangenis gesluisde ontkenningen niet konden verhinderen, dat V.P. ook hem in staat van beschuldiging stelde: V.P. beloofde ook haar beschuldigingen aan het adres van déze heren te zullen waarmaken en stelde zich er garant voor, dat TAVERAS t.z.t. het lot van Juanito zou delen. Uiteraard wekt deze dreiging niet alleen paniek in MPD-gelederen, maar doet zij ook bij het grote publiek weer het spookbeeld van de politieke terreur oprijzen. Zeker is ook, dat in de terreur-dreiging een provocatief element schuilt voor de regering-BALAGUER. Overigens zal BALAGUER zelf - met de presidentsverkiezingen van 1970 voor ogen - er op het ogenblik weinig voor voelen de sterke man uit te gaan hangen.

WESSIN op het vinkentouw

Dat PQD-voorzitter en presidentscandidaat WESSIN y WESSIN op de loer zit om BALAGUER wat dit laatste betreft enige politieke vliegen af te vangen, is nauwelijks aan twijfel onderhevig.

PQD's vice-voorzitter dr. Arturo MUNIZ noemde de moord (door hem nog voorzien van een vraagteken) in elk geval medio februari al een blijk van controle-gemis van de kant van de landsoverheid. Hij meende, dat in verband hiermee zelfs van een crisis in de partij van de "reformistas"

- 18 -

kon worden gesproken. Dat de PQD anderzijds bij het publiek geen al te autoritaire indruk wil wekken en integendeel de "non-violence"-trekken in haar partijkarakter wil benadrukken, bleek uit de verzekering van dezelfde woordvoerder, dat de PQD nooit zou deelnemen aan een regering, die uit een staatsgreep geboren wordt: zij keert zich tegen elke schending van de grondwettelijke orde.

Er is de PQD kennelijk alles aan gelegen haar werfkracht onder het volk, nog wat achterdochtig tegenover de met zoveel verve geannonceerde bekering van WESSIN, te vergroten, al beweerde MUNIZ dan ook al heel boud, dat de PQD de meerderheid van datzelfde volk achter zich heeft!

WESSIN-zelf doet natuurlijk niet voor MUNIZ onder: geen gelegenheid laat hij voorbijgaan om wie het horen wil te verzekeren, dat de PQD een principepartij is, dat hij het bewandelen van de electorale weg bijzonder belangrijk vindt (anders dan de PRD!) en dat hij het presidentschap niet begeert ter bevrediging van persoonlijke ambities, maar als blijk van waardering voor het vertrouwen, dat de mensen in hem zouden stellen i.v.m. de behartiging van hun belangen.

Ook voor het gat van de relatie met Oost-Europa heeft WESSIN zich intussen niet laten vangen. Tijdens een hem op 11 februari afgenomen interview liet hij weten voorstander te zijn van handelsbetrekkingen met alle landen - ook met Oost Europa - mits de economie van het land erbij gebaat zou zijn en de democratische tradities (!) en de soevereiniteit van de D.R. er niet door zouden worden geschonden.

Kan dit propagandistisch PQD-gebral President BALAGUER nog betrekkelijk siberisch laten, minder happy zal hij zich voelen bij de wetenschap, dat twee van zijn kabinetsleden op 6 februari een langdurig gesprek met WESSIN hebben

- 19 -

gevoerd. Het waren Jose BREA PEÑA (industrie) en Antonio MARTINEZ FRANCISCO (financien), die "in een vriendelijke atmosfeer" over niet nader aangeduide onderwerpen met hem spraken. Al haastten beide heren zich hun president de verzekering te geven, dat hij aan dit gesprek geen bijzondere betekenis moest toekennen - hadden zij immers 2 maanden geleden oud-president GARCIA GODOY (nu ambassadeur in Washington) ook niet geïnterviewd? - het begint er toch op te lijken, dat een toenemend aantal politieke vlinders zich al op de verkiezingshoning begint te verheugen.

Dat hun activiteiten toch niet zo vrijblijvend waren als zij BALAGUER wilden doen geloven, bleek uit de opmerking van BREA PEÑA, dat het tweetal - als het tenslotte toch zou besluiten een rol in het politieke bestuivingsproces te gaan spelen (om bij onze beedspraak te blijven) - zijn huidige kabinetsposities zou opgeven.

Kansen voor GARCIA GODOY

Hoewel het nog te vroeg is houtsnijdende voorspellingen te doen, menen vele politieke waarnemers toch, dat - zo BALAGUER al kans zou lopen in de race om het presidentschap verslagen te worden - dit eerder door een figuur als GARCIA GODOY dan door een WESSIN y WESSIN zou geschieden.

P.R.-politici geloven, dat WESSIN het zal moeten hebben van de conservatievere lagen onder de bevolking, terwijl GARCIA - die zelf al gezegd heeft geen gooi naar het presidentschap te zullen doen zonder de steun van een politieke partij of groepering - zijn steun vooral in het politieke midden en (eerder nog) wat links daarvan zal moeten zoeken: daarbij valt zeker allereerst te denken aan de PRSC, die een hart onder de riem gestoken kreeg door de overwinning van Copei-candidaat CALDERA in Venezuela (vgl. ook MO september 1968), maar daarnaast ook aan de

- 20 -

gematigde vleugel van de PRD. Van Amerikaanse zijde kent men in dit verband een belangrijke rol toe aan de gematigde "director nacional" van de PRD, de senator Casimiro CASTRO, die een beslissende stem zou hebben bij de vaststelling van de verkiezingsstrategie van de PRD; intussen aannemende, dat deze partij de competitie van 1970 niet van achter de lijnen zal volgen.

BRAZILIE

de ethische principes van de revolutie

President COSTA e SILVA en zijn Nationale Veiligheidsraad zetten hun zuiveringsacties - naar wordt voorgeschoteld: om wille van de "ethische principes van de revolutie" - in de voorbije maand onverdroten voort.

Behalve allerlei ambtelijke functionarissen op landelijk, federaal en plaatselijk niveau, werden hiervan nu met name een honderd, veelal jongere en progressievere congresleden de dupe. Hun politieke rechten werden "opgeschort", zoals dat eufemistisch heet. Minstens zo kwalijk was overigens de zuivering, die het justitieel apparaat trof en daarmee zijn onafhankelijkheid in de waagschaal stelde.

Hoewel de president in verband met dit alles van "tijdelijkeoffers" had gesproken, ziet hij zich sindsdien toch ook gedwongen deze toezegging in een ruimere mate te honoreren dan hij of zijn militaire raadgevers zich heimelijk wellicht hadden voorgenomen..... Allereerst was daar in de loop van de maand namelijk de collectieve démarche van de Braziliaanse bisschoppen, waarbij zij tegenover de president hun verontrusting over de politieke ontwikkelingen in het land uitspraken en het staatshoofd vermaanden het met de fundamentele mensenrechten niet op een accoordje te gooien. Misschien ook hebben zij stillekens overwogen, dat één Helder

CAMARA het Braziliaanse episcopaat al voldoende kopzorg gaf!

In de tweede plaats moet het militairistische bewind ermee rekenen door de beoefende purgeer-methode de echte subversievelingen in de kaart te spelen. Uiting hiervan was bijvoorbeeld al de begin februari heimelijk in het land verspreide oproep van de revolutionair Carlos MARIGHELLA, die - enerzijds inhakend op de anti-Amerikaanse gevoelens van het volk, anderzijds gretig voortbordurend op de van hoger hand geïnspireerde corruptie - profeteerde, dat elke vreedzame uitweg uit deze "mess" was afgesneden en dat aan dit regiem alleen gewapenderhand het hoofd kon worden geboden. Dit laatste verklaart vanzelfsprekend de interesse waarmee CASTRO's "Granma" de oproep op 3 februari afdruckte.

MARIGHELLA's opmerking, dat hij van niemand toestemming nodig had om een revolutie op poten te zetten, gold waarschijnlijk dan ook niet "el máximo líder", maar figuren als Luis Carlos PRESTES, de secretaris-generaal van de Moskoufiele Braziliaanse CP, die in december zijn standpunt ten aanzien van de gewapende strijd in Brazilië nog eens tactvol uiteen had gezet: de CP was er in principe niet tegen, maar vond wel, dat het volk er rijp voor moest zijn en er achter moest staan. Forcering ervan zou z.i. ook de door de communisten voorgestane bundeling van het studentenverzet doorkruisen.

Zoals MARIGHELLA door de Cubaanse propagandamolen als medium voor het spuien van revolutionaire taal werd gebruikt, zo de pro-Chinese P.C. do Brasil door Havanna's pendant in Peking. Ook hier gold als de hoogste wijsheid: bevrijding van het land van fascistische generaals en Amerikaanse imperialisten zonder gewapende strijd is een absurde gedachte.

In de derde plaats moet COSTA e SILVA (voor het eerst sedert 2 jaar) rekenen met verzet vanuit zijn eigen kabinet. Dat bleek bijvoorbeeld eind januari, toen zijn minister van Binnenlandse Zaken, Generaal ALBUQUERQUE LIMA, meende te moeten aftreden; naar hij begin februari verklaarde: uit protest tegen het sociale (dus asociale) beleid van de regering. Als concreet voorbeeld noemde hij de besnoeiing op de overheidsfondsen voor het door armoede en onrust geteisterde noordoosten van het land.

Dat de president door de veelsoortigheid van voetangels en klemmen, aange troffen op zijn zuiveringskruistocht, tot nadenken wordt gestemd en daarom een tegenwicht zoekt om de binnenlandse krachtsverhoudingen in balans te krijgen, blijkt wel het duidelijkst uit de doorzichtige wijze waarop hij de laatste tijd de gevoelens van nationale trots en van onafhankelijkheid ten opzichte van Washington bespeelt en - laatstelijk - ook uit zijn welwillende benadering van de studenteneisen inzake universitaire hervorming.

Het is evenwel de vraag, of dit laveren uiteindelijk genoegzaam zal blijken om het schip van staat de wind in de zeilen te doen houden.

NEDERLANDSE ANTILLEN

H.W.U. krijgt haar zin

Zoals bekend hebben de Arubaanse hotel Werkers Unie (HWU) en de Federacion di Trahadornan di Aruba (FTA) sedert maart 1968 met elkaar en met het Aruba Sheraton Hotel in de strengen gelegen over het recht van personeelsvertegenwoordiging bij CAO-onderhandelingen en bij CAO-afsluiting.

De schoen wrong vooral op dit punt, dat de FTA - evenals bij het Aruba Caribbean Hotel - een afzonderlijke CAO wilde afsluiten voor het casino-personeel, dat overwegend bij haar zou zijn aangesloten (hoewel de FTA geen typische hotelvakbond is), terwijl de hoteldirectie de voorkeur gaf

- 23 -

aan de HWU; dit laatste niet alleen , omdat dit wèl een gespecialiseerde hotelvakbond is, maar vooral omdat ruim 90% van de werknemers van het Sheraton-hotel (w.o. óók een deel van het casino-personeel) er lid van is. Uiteindelijk is dan toch de HWU als overwinnaar uit het strijdperk getreden. Zij sloot daarmee "haar" derde CAO af. De bond zal het gewonnen prestige trachten uit te buiten door - naar al werd aangekondigd - nu te trachten ook voor het personeel van de overige grote hotels op het eiland een dergelijk resultaat in de wacht te slepen.

de Arubaanse taxi-chauffeurs

De opkomst van de toeristenindustrie op Aruba scheidt overigens niet alleen sociale problemen binnen het hotelwezen in engere zin, maar ook in de dienstverlenende milieus daar direct omheen.

Tegen die achtergrond moet bijvoorbeeld de korte staking van taxi-chauffeurs worden gezien, die begin februari Oranjestad trof. De beroepsvervoerders kwamen in verzet tegen het transport-monopolie van "Palmtours". Deze onderneming verzorgt namelijk, nagenoeg exclusief, het vervoer van toeristen van de havens naar de hotels en omgekeerd, hetgeen de taxi-chauffeurs uiteraard voor een deel het brood uit de mond neemt. Een aantal hunner begaf zich dan ook ter bespreking van e.e.a. naar het bestuurskantoor, waar men bij enkele gedeputeerden een willig gehoor vond.

De Arubaanse Bond van Taxichauffeurs, die voor de belangen van de benadeelde groep in de bres is gesprongen, heeft een ogenblik overwogen toe te treden tot de HWU, daarvan - in het licht van het Sheraton gebeuren? - blijkbaar heel wat verwachtend. Van HWU-zijde stond men daar direct heel positief tegenover: voorzitter John R. HART zegde zelfs direct al toe de verlangens van de chauffeurs aanhangig te zullen maken op hoger niveau dan

- 24 -

dat van het bestuurscollege, d.w.z. bij de Antilliaanse landsoverheid. Hij had echter buiten de waard gerekend, in dit geval buiten de statuten van de HWU, die zich tegen affiliatie van de ABT bleken te verzetten

In arren moede besloot de chauffeursbond, die eerder aangesloten was bij de Christelijk OCTA, inmiddels zijn toevlucht te zoeken bij de vorig jaar opgerichte Algemene Werknemers Bond (AWB) van Aruba. Deze bond zal nu moeten bewijzen voor deze berijders van de weg de juiste "wegbereider" te zijn.